

Bogate dzieło, wciąż pełne wielu tajemnic

•• Jedną z najnowszych pozycji przygotowanych przez gdańską oficynę słowo/obraz terytoria jest klasyczne dzieło XIX-wiecznego mistrza francuskiej poezji i eseistyki Charlesa Baudelaire'a „Paryski splin”.

Autorem tłumaczenia i obszernego komentarza do tego zestawu poematów prozą jest Ryszard Engelking, który będzie gościem sobotniego spotkania promocyjnego książki.

Rozmowa z Ryszardem Engelkingiem

PRZEMYSŁAW GULDA: Z czego wynika potrzeba opatrzenia dzieła Baudelaire'a tak obszernym komentarzem? Przecież sama jego treść jest chyba dość jasna.

RYSZARD ENGELKING: Rzeczywiście, nie tyle chodzi o treść, ile o system odsyłaczy kulturowych i cywilizacyjnych, obficie stosowanych przez autora. Przez 150 lat świat bardzo

się zmienił, więc znaczna część aluzji i nawiązań do ówczesnych realiów jest kompletnie niezrozumiała. Baudelaire pisze np. o nieśmiałym człowieku, któremu bileterzy w teatrze wydawali się tak groźni jak trzej sędziowie starożytnego piekła. Ten fragment wymagał wyjaśnienia - mało kto dziś wie, że w ówczesnych francuskich teatrach bilety kontrolowała trzysobowa, siedząca za stołem komisja, która rzeczywiście przypominać mogła trzech piekielnych sędziów. Takich przykładów można podać więcej - dzięki rozwiązaniu tego typu zagadek, tekst staje się jaśniejszy, a tym samym łatwiej odkryć jego zalety.

Jak dużo czasu zajęło panu odszyfrowanie tych wszystkich zapomnianych sensów Baudelaire'owskiego dzieła?

- Rozmyślałam o nim z górami 15 lat - to właśnie wtedy ukazało się pierwsze wydanie mojego tłumaczenia. Od tego czasu pilnie ulepszam przekład

i tropię wszystkie nie do końca jasne miejsca, szukam skojarzeń, staram się dotrzeć do wyjaśnień. Wiele rzeczy już sobie wyjaśniłem, ale nie będę skrywał, „Paryski splin” wciąż ma przede mną tajemnice.

Czy zdradzi pan którąś z nich?

- W jednym z poematów pojawia się cytat z kazania pewnego kaznodziei, stwierdzający, że najchytrzejszy podstęp diabła to wmówienie ludziom, że diabeł nie istnieje. Żadnemu z licznych francuskich badaczy twórczości Baudelaire'a nie udało się odnaleźć zacytowanych przez niego słów w znanych zbiorach kazań. Poszukiwania trwają, choć nie jest wykluczone, że kaznodzieja jest wymyślony. Baudelaire był jegomościem bardzo podstępny. Grał z czytelnikiem, zaciekał go, intrygował, a potem sprowadzał na manowce. Być może jest tak właśnie w tym przypadku.

Czy tego autora nadal się czyta? Jak wygląda dziś recepcja jego dzieła?

- Trzeba ją rozpatrywać na kilku poziomach. Dla czytelników zadowolających się przede wszystkim literaturą masową - ten autor chyba nie istnieje. Bardziej wyrobieni czytelnicy z pewnością mieli z nim kon-

takt, zazwyczaj za młodych lat i często przyswajali sobie jego sposób patrzenia na świat. Jest wreszcie trzeci poziom - na nim znajdują się smakosze i ludzie zajmujący się historią i teorią literatury. Dla nich jego twórczość to lektura obowiązkowa i pasjonująca. Wciąż powstaje niezliczona ilość prac na jego temat, przede wszystkim oczywiście we Francji, choć nie tylko. Nic dziwnego - to on jest przecież autorem prawdziwej rewolucji w literaturze i odczytywaniu świata, to właśnie on stworzył nowoczesne odczuwanie rzeczywistości, które w jakiejś mierze jest aktualne do dziś. ●

ROZMAWIAŁ PRZEMYSŁAW GULDA

Sopocki Salon Literacki: rozmowa z Markiem Bieńczykiem i Ryszardem Engelkingiem o Charlesie Baudelaire, prowadzenie: Jacek Dehnel, sobota, 22 listopada, godz. 17, Dworek Sierakowskich, Sopot, ul. Czyżewskiego 12, wstęp wolny